

JAN KŘIPAČ / 20. 9. 2016

Pára nad řekou

Po premiéře na jihlavském festivalu dokumentárních filmů a uvedení na několika zahraničních přehlídkách vstupuje do českých kin dokument Filipa Remundy a Roberta Kirchhoffa *Pára nad řekou*. Tvůrci v něm vzdávají hold třem špičkovým slovenským jazzmanům – trumpetistovi Lacu Déczimu, saxofonistovi Ľubomíru Tamaškovičovi a kontrabasistovi Jánu Jankeje.

Všichni tři protagonisté mají podobný osud: během své kariéry opustili Československo a prosadili se na Západě – Déczi ve Spojených státech, Tamaškovič ve Francii a Jankeje v Německu.

Pára nad řekou přitom není klasický portrétní dokument. Neshromažďuje fakta, neanalyzuje, nehodnotí. Pouze sleduje protagonisty v různých situacích, v nichž se projevuje jejich temperament a především vášeň pro hudbu. Takto se do snímku dostávají i některé starší nahrávky, v nichž je patrný jedinečný styl a technika muzikantů.

Srovnáním současnosti s minulostí postupně vyniká téma času a pomíjivosti, jež se dostalo i do názvu filmu. Hudebníci – jakkoli zprvu hrají a spontánní – se ohlížejí nazpět, rekapitulují, poměřují životní šance, úspěchy a prohry. Vedle radosti ze hry a osobitého humoru ve filmu postupně sílí spodní tón rezonující smutkem, osamělostí, strádáním. Ten určuje i pozvolný, rozjímavý rytmus snímku a monochromatické ladění obrazu do tmavších barev.

Pára nad řekou vznikala téměř deset let. Na začátku byl nápad natočit portrét Laca Décziho inspirovaný knihou Jiřího Šebánka *Na plný plyn*. Déczi měl být zachycen především ve svém celoživotním zapáleném boji proti hudebnímu popu. Teprve později do filmu přibyli další protagonisté, nálady a motivy.

Zachován však zůstal performativní princip utváření jednotlivých scén, který do filmu *Déczi* vnesl. Sami aktéři – za spoluúčasti obou režisérů – vymýšleli dopředu určité situace, v nichž pak volně improvizovali. I když byly tyto pasáže uměle vyvolané, vycházely z reality a odrážely rozdílné postoje a povahy hudebníků. Improvizační charakter scén pak spojil film s jazzem a dodal mu ráz jakési „filmové jam session“.

Před svým uvedením do české distribuce byla *Pára nad řekou*, jež vznikla v koprodukcí Remundova Hypermarket Filmu, Kirchhoffovy společnosti atelier.doc a České televize, promítnuta na několika zahraničních festivalech: v Marseille, v Krakově či na Visions du Réel v Nyonu. V květnu letošního roku pak byla započata její úspěšná distribuce na Slovensku, která vyvrcholila nominacemi na národní filmovou cenu Slnko v sieti a na Oscara za nejlepší dokumentární film.

Pára nad řekou (Česká republika – Slovensko 2015), scénář a režie: Robert Kirchhoff, Filip Remunda, kamera: Martin Matíášek, Jakub Halousek, Tomáš Stanek, střih: Jana Vlčková, zvuk: Václav Flegl. Bontonfilm, 83 min. Premiéra: 22. 9. 2016.